క రాజు కథలు

- సింగీతం శ్రీనివాసరావు

నా మాట

అప్పుడెప్పుడో - కాలేజీల కాలం. ఖాసా సుబ్బారావుగారు, గోరా శాస్త్రిగార్ల ప్రోత్సాహంతో భారతి, స్వతంత్రలాంటి పత్రికల్లో కొంతకాలం నా రచనా కేళి సాగింది. ఆనాడు రాసిన "అంత్యఘట్టం" నాటికను ఇప్పుడు కూడా ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలాంటి చోట్ల ప్రదర్శిస్తున్నారంటే అదో తృప్తి. ఆ రోజుల్లోనే టంగుటూరి సూర్యకుమారిగారు నటించి, ప్రదర్శించిన 'చిత్రార్జున' నాటకం పాటలతో సహా రాశాను. ఈ ప్రదర్శనను పండిత జవహర్ లాల్ నెహ్రూగారు ఢిల్లీలో చూశారు. ఆ తర్వాత టామ్ బకన్ అనే స్కాట్లండ్ రచయిత దీనిని ఇంగ్లీషులో తర్జుమా చేస్తే, దీన్ని అమెరికాలో తెలుగు పాటలతో ప్రదర్శించారు. ఈ తర్వాత నేను పెద్దగా రాసిందేది లేదు. "మీ సినిమాలకి మీరే మాటలు రాస్తే బాగుంటుంది" అని జంధ్యాలగారు చాలాసార్లు చెప్పారు. ఆయన మాటల్ని కాదనలేక పుష్పక విమానం తీశాను. "మీరు పాటలు రాయండి" అంటూ వేటూరిగారు ఎప్పుడూ ప్రోత్సహిస్తూ వుండేవారు. 'భైరవద్వీపం'లో ఒకపాట ఆయన రాయాల్సుంది. ఎన్నాళ్ళకూ ఆయన దర్శనం లభించకపోయేసరికి గత్యంతరం లేక నేనే "విరిసినది వసంతగానం" పాట రాశాను. ఆ పాట బాగా రాశానని వేటూరిగారు మెచ్చుకోవడం నాకొచ్చిన పెద్ద అవార్డు.

మళ్ళీ ఇన్నాళ్ళకు కాలేజి రోజుల ఉత్సాహం మళ్ళీ పుట్టుకొచ్చింది. ఆ రోజుల్లో పింగళి నాగేంద్రరావుగారు నా చేత స్క్రిప్టు ఒక రఫ్ వర్షన్ సీన్లు రాయించేవారు. వాటిల్లోంచి ఎన్నో ఐడియాలూ, శ్రీకృష్ణార్జునయుద్ధంలో అర్జునుడి పేరు 'అజిభీధఫపావిశ్వేసకి' లాంటివి ఎన్నో వచ్చేవి. ఇంట్లో వాటిని ఫెయిర్ కాపీ చేసే పని నా అర్ధాంగి కల్యాణిది. మళ్ళీ ఆ రోజులు గుర్తొచ్చేలా ఈ కథల్ని కల్యాణే ఫెయిర్ కాపీ చేసింది. ఈ కథల్ని ఆనందిస్తూ - "ఎంజాయ్" చేస్తూ అంటే కరెక్ట్‌గా చెప్పామనిపిస్తుంది - రాశాను. చదివిన వాళ్ళూ ఎంతో కొంత ఎంజాయ్ చేస్తే మరింత ఆనందిస్తాను.

సింగీతం శ్రీనివాసరావు

మర్కట సూత్రాలు

వెంటనే రావాల్సిందిగా క రాజు దగ్గర్నుంచి మంత్రికి కబురొచ్చింది. ఇలా కబురొచ్చినప్పుడల్లా మహారాజు తను లేకుండా ఏ పనీ చెయ్యడనే ఆనందంతో మంత్రికి కొత్త ఉత్సాహం పుట్టుకొస్తుంది. కానీ ఇప్పుడు ఏ పనిమీద రాజుగారు అతన్ని రమ్మన్నారో తెలీదు. అయినా ఎటూ ఒక ముఖ్యమైన పనిమీద ఈరోజే కలుసుకోవాలనుకున్నాడు మంత్రి. అది నీతి నాటకాల నీలకంఠయ్యను గురించి క రాజుకు చెప్పడం. నీలకంఠయ్య అంటే అందరికీ ఎంతో గౌరవం. దీనికి కారణం ఒక చిన్న మచ్చ కూడా లేని అతని సన్మార్గ జీవనం.

"నన్ను గురించి ఏ ఒక్కరూ చిన్నవేలెత్తి చూపకూడదు" అని ఎప్పుడూ అంటుంటాడు. ఊళ్ళో వాళ్ళెవరైనా అతన్ని చులకనగా చూస్తే అతను సహించలేడు. విపరీతంగా బాధపడిపోతాడు. ఆ పరిస్థితి రాకుండా ఉండటానికి ప్రతిక్షణం ప్రయత్నిస్తుంటాడు. ఆ ప్రయత్నంలో భాగంగానే పెక్కు నీతి నాటకాలను రాసి, మిత్రులచేత ప్రదర్శనలిప్పించాడు. అతని కృషి అందరూ మెచ్చుకునేవారే గానీ అవి చూడ్డానికి ఎవరూ వచ్చేవారు కారు. అయినా, నీలకంఠయ్య తన నీతి నాటకాలతో సమాజానికి ఎనలేని సేవ చేస్తున్నాడని పెద్దలంతా పొగిడేవారు. చివరకు ఒక బ్రహ్మాండమయిన సన్మాన సభ కూడా ఏర్పాటు చేశారు. దానికి అధ్యక్షత వహించిన నరసింహశాస్త్రి చేతుల మీదుగా నీలకంఠయ్యకు "నీతి సామ్రాట్" అనే బిరుదు ప్రసాదింపబడింది.

సామాన్యంగా ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఎవరైనా సంతోషిస్తారు. కానీ నీలకంఠయ్య పరిస్థితి అలా లేదు. పేరుకు తగ్గట్టు బయటకు చెప్పలేని చేదు నిజాన్ని కంఠంలోనే దాచుకున్నాడు. అది అతని ఆర్థిక పరిస్థితి. ఇంట్లో గడవడం ఎంత కష్టంగావున్నా ఎవర్నైనా అప్పడిగితే తనను తక్కువగా చూస్తారేమోనన్న భయంతో ఎవర్నీ అడిగేవాడు కాదు. ఒకసారి నరసింహ శాస్త్రి నీలకంఠయ్యనుద్దేశించి "ఊళ్ళోకెల్లా ఒక్కరూ కూడా అడిగి తీసుకోని ఒకే ఒక ఉత్తమ వ్యక్తి" అని పొగడడంతో ఉన్న పేరుకు ఆ కీర్తి కూడా తోడై అతన్ని ఇంకా ఇబ్బంది పెట్టింది. ఇలా పొగడడంతో తనను అప్పుడగకుండా నరసింహ శాస్త్రి జాగ్రత్త పడ్డాడని పాపం నీలకంఠయ్యకు స్ఫురించలేదు.

ఈ సమయంలోనే అతనికి ఇంద్రసేనుడితో పరిచయమైంది. ఇంద్రసేనుడు ఊరూరూ తిరిగి నాటకాలను ప్రదర్శిస్తుంటాడు. ఆ నాటకాలన్నీ శృంగారపరమైనటువంటివి. వాటి సంభాషణలు యువతను ఉత్తేజపరిచేలా ఉంటాయి. అందుకని వాటికి జనాదరణ బాగా వున్నది. కొందరు పెద్దలు అవన్నీ బూతు నాటకాలని నిందిస్తున్నా, సమయం దొరికినప్పుడు వాళ్ళే వాటిని రహస్యంగా చూసేవారు. కానీ రానురాను ఆ నాటకాలకు ఆదరణ బాగా తగ్గుతూ వచ్చింది. "విన్న బూతులే వింటున్నాం. కొత్తదనం ఏమీలేదు" అన్నది జనాభిప్రాయం. ఈ పరిస్థితుల్లో ఇంద్రసేనుడికేం చెయ్యాలో తోచక ఒక ఆలోచన వచ్చి ఒకరాత్రి రహస్యంగా నీలకంఠయ్య ఇంటికి వచ్చాడు. వచ్చీ రాగానే నీలకంఠయ్య కాళ్ళకు నమస్కరించి దక్షిణగా వెయ్యిన్నూటపదహార్లు ఇచ్చుకున్నాడు. ఎన్నడూ చూడని ఇంత డబ్బు చూడగానే నీల కంఠయ్యకు మతి పోయినంత పని అయింది. మగతలో ఉన్నవాడిలా చూస్తూ ఇంద్రసేనుణ్ణి సాదరంగా ఇంట్లోకి ఆహ్వానించాడు.

ఇంద్రసేనుడు ఎదుటి వానిలో నిగూఢంగా దాగున్న ప్రతిభను గ్రహించగలిగిన నేర్పరి. ప్రపంచం దృష్టిలో నీలకంఠయ్య నీతి నాటకాలతో ప్రతిభావంతుడనుకుంటున్నా అతనిలో బూతు నాటకాలను రాసే ప్రతిభ కూడా ఉన్నదన్న విషయం ఇంద్రసేనుడు పసిగట్టాడు. దాంతో నీలకంఠయ్యను కలుసుకుని తనకు కావలసిన బూతు నాటకాలను రహస్యంగా రాసిస్తే వాటిని ఇంద్రసేనుని రచనలలా జనానికి చాటి ప్రదర్శిస్తానని, దానికి కావలసిన పారితోషికం ముట్టచెప్తానని హామీ యిచ్చాడు. ముందు నీలకంఠయ్య దీనికి ససేమిరా ఒప్పుకోలేదు. కానీ పేదరిక ప్రభావం అతన్ని లొంగదీసింది. ఎట్టకేలకు ఇంద్రసేనుడు చెప్పిన దానికి నీలకంఠయ్య ఒప్పుకున్నాడు.

కొద్దిరోజుల్లోనే ఇంద్రసేనుడు ప్రదర్శించిన "మన్మథ విజయం" విశేషమైన జనాదరణ పొందింది. ఆ తర్వాత "నాలో నీవు నీలో నేను", "అలుపెరగని పెరగని నాయకుడు", "చీరలోనే ఉన్న అందం", "అబ్బ - కుర్రాడి దెబ్బ"లాంటి గిలిగింతలు పెట్టే నాటకాలు విజయభేరి మ్రోగించాయి. ఇంద్రసేనుడు అనతికాలంలోనే రాజ్యంలోని పెద్ద ధనికుల జాబితాలోకి చేరిపొయ్యాడు. దీనికంతా పరాకాష్టగా,

ఇన్ని గొప్ప విజయాల్ని సాధించిన ఇంద్రసేనుడికి సన్మానం చేస్తే అతని శృంగార భావాన్ని మెచ్చుకుంటూ వేదిక మీద మాట్లాడింది ఎవరో కాదు - ఆనాడు తన నీతుల్ని పొగిడిన నరసింహ శాస్త్రి.

ఈ నాటకాల్ని వెనుకనుంచి రాస్తున్న నీలకంఠయ్యకు మాత్రం ఇల్లు గడవడానికి సరిపొయ్యేంత పారితోషికం లభిస్తోంది. కానీ తన ప్రతిభతో ఇంద్రసేనుడు ఇంత సంపాదిస్తున్నాడని ఉక్రోషం నీలకంఠయ్యను దహించివేసింది. అయితే ఈ బూతు నాటకాల్ని తనే రాసాడని నలుగురి ముందూ చెప్పుకోలేడు. ఇంద్రసేనుడితో కఠినంగా మాట్లాడ్తే ఆ వచ్చే డబ్బు కూడా రాదేమోనన్న భయం.

ఎంత రహస్యమైనా అది ఎలా బైటపడ్తుందో ఎవరికీ తెలియదు. అలాగే ఇంద్రసేనుడి బూతునాటకాల అసలు రచయిత నీతి నాటకాల నీలకంఠయ్య అని అక్కడక్కడ గుసగుసలు బయలుదేరాయి. ఇది మంత్రిగారి దాకా వెళ్ళింది. ఇలాంటి కష్టాల్లోవున్న నీలకంఠయ్యను గురించి క రాజుగారితో మాట్లాడి ప్రభుత్వ పరంగా ఏదైనా సహాయం చేద్దాం అనుకుంటున్న తరుణంలో రాజుగారి దగ్గర్నుంచి మంత్రిని రమ్మని కబురొచ్చింది.

క రాజు మంత్రిని పిలిపించిన పనివేరు. సలహానందస్వామి వారు దేశాటన ముగించుకుని ఆరోజే వాళ్ళ ఊరికి ఆగమిస్తున్నారట. సలహానందస్వామి వారి సలహాలను గురించి విననివారు లేరు. అవి నిత్యనూతనంగానూ, ఒక్కొక్కప్పుడు చిత్రంగానూ ఉంటాయి. వాటిని పాటించిన వారంతా కష్టాలు తీరి సుఖంగా జీవిస్తున్నారు. అలాంటి స్వామి వారు ఒక నెలరోజులు తన రాజధానిలో బస చేస్తే, స్వామి సలహాలతో ఊరి ప్రజలకు మేలు కలుగగలదని క రాజు ఆలోచన. అందుకని స్వామి వారికి తగు సదుపాయాలను చూడవలసిందిగా మంత్రికి ఆనతిచ్చాడు.

"అలాగే, మహారాజా" అంటూ మంత్రి ఒక్కక్షణం ఆగి, "మహారాజా, నాదొక మనవి. నీతి నాటకాలు రాసే నీలకంఠయ్య పేరు విన్నారా?" అన్నాడు. క రాజుకు మంత్రి చెప్పదలచుకుందేమిటో పూర్తిగా అర్థం అయింది. "మీరేం చెప్పదలచుకున్నారో నాకు తెలుసు, మంత్రీ! సమయానికి అతని ప్రస్థావన తెచ్చారు. నీలకంఠయ్యను ఒకసారి సలహానందస్వామిని కలవమనండి. అతని భవిష్యత్తు చక్కబడుతుంది" అన్నాడు క రాజు. మంత్రికి ఏం చెప్పాలో తోచలేదు. రాజాజ్ఞ ప్రకారం నీలకంఠయ్యను పిలిపించి వెంటనే సలహానందస్వామిని కలవమని చెప్పాడు.

మంత్రిగారు చెప్పినట్టుగానే నీలకంఠయ్య సలహానందస్వామిని దర్శించుకుని, తన పరిస్థితిని వివరంగా చెప్పాడు.

"నీలకంఠయ్యా, నీవు "మర్కట సూత్రాల"ను పాటిస్తే, నీవు కోరిన ధనలాభం నీకు చేకూరుతుంది" అన్నాడు స్వామి.

మర్కట సూత్రాలంటే ఏమిటో నీలకంఠయ్యకు అర్థంకాలేదు. స్వామి గోడపక్కనున్న మూడు కోతి బొమ్మలను చూపించాడు.

"ఇవి పూర్వం చైనా యాత్రికులకు తీసుకొచ్చిన బొమ్మలు కదా?" అన్నాడు నీలకంఠయ్య సందేహంగా.

"అవి వేరు, వినకు, చూడకు, మాట్లాడకు అనే ఆ మూడు కోతులు ఆ రాజ్యానికి ఆ కాలానికి సరిపోతుంది. కానీ ఈ కోతులు వేరు. ఈ సూత్రాలు మన రాజ్యానికి, కాలానికి సరిపోయేవి" అన్నాడు స్వామి.

పరికించి చూస్తే ఆ విషయం నీలకంఠయ్యకు అర్థమైంది. ఒక కోతి కళ్ళు విప్పి చూస్తున్నది. రెండవది నోరు తెరిచి ఎదుటి వాళ్ళను మాట్లాడనివ్వకుండా తనే మాట్లాడేటట్టుంది. మూడవ కోతి రెండు చెవులూ మూసుకుని తనలో తను నవ్వుకుంటోంది.

"వీటి అంతరార్థం ఏమిటి స్వామి?" అనడిగాడు నీలకంఠయ్య.

"ఏముంది? మొదటి కోతిలా ప్రతి క్షణం కళ్ళు తెరుచుకుని ఎక్కడ డబ్బున్నా అది నాకే దక్కాలి అంటూ, రెండవ కోతిలా గట్టిగా నోరు తెరచి అరిచి చేజిక్కించుకో. డబ్బు సంపాదించిన వాళ్ళను చూసి లేని వాళ్ళంతా ఛీఛీ అంటారు. ఆ మాటలు వినకుండా మూడవ కోతిలా చెవులు మూసుకుని నీలో నువ్వు నవ్వుకో" అన్నాడు సలహానందస్వామి.

రాత్రంతా నీలకంఠయ్య మర్కట సూత్రాలను గురించి ఆలోచించాడు. ఇన్నేళ్ళూ తనని బాధించిన పేదరికం, ఇప్పుడు కూడా తన కృషిని ఉపయోగించుకుని మరొకరు ఆనందించడం, వీటికంతా కారణం తన తత్త్వం. తనను గురించి ఎవరేమనుకుంటారోనన్న ఆందోళన. ఇప్పుడు జ్ఞానోదయమైంది. మొదటి కోతిలా కళ్ళు విప్పి డబ్బెక్కడుందో గాలించాలి. రెండవ కోతిలా తనకు రావలిసిన డబ్బును గట్టిగా అరిచి రాబట్టుకోవాలి. మూడవ కోతిలా ఎవరేమన్నా వినకుండా చెవులు మూసుకుని నవ్వుకోవాలి.

ఆ మరుసటి రోజే నీలకంఠయ్య ఇంద్రసేనుణ్ణి పిలిపించి ఇంతవరకు ఆడిన తన నాటకాలకు పెద్ద మొత్తం డబ్బు చెల్లించవలసిందని, ఇకనుంచి ప్రదర్శించే ప్రతి నాటకం తన పేరుమీదే ఆడాలని గర్జించాడు. ఇంద్రసేనుడు నిర్ఘాంతపొయ్యాడు. ఏదో చెప్పబోయాడు. కానీ నీలకంఠయ్య గట్టిగా నోరు తెరచి మాట్లాడుతూ ఇంద్రసేనుణ్ణి మాట్లాడనివ్వలేదు. ఇంద్రసేనుడు నీలకంఠయ్య షరతులకు ఒప్పుకోక తప్పింది కాదు. మొట్టమొదటిసారిగా నీలకంఠయ్య అపార ధనాన్ని కళ్ళారా చూశాడు. అప్పట్నుంచీ వరుస నాటకాలు నీలకంఠయ్య కలంలోంచి ప్రవహించాయి. ఇప్పుడు నీలకంఠయ్య పేరు చెపితే చాలు. రాజ్యంలోని యువత ఆవేశంతో చిందులు వేస్తారు. కానీ ఒక వర్గం వారు మాత్రం అతన్ని దూషించారు. యువతను పెడత్రోవన పెడ్తున్నాడని ఊళ్ళో సభలు నిర్వహించి చర్చలు జరిపించారు. కానీ నీలకంఠయ్యకి ఇవేవీ వినిపించలేదు. ఎందుకంటే అతను మర్కట సూత్రాలను పాటించి చెవులు మూసుకున్నాడు కనుక

"చూశారా మంత్రీ! మంచివాళ్ళుగా చలామణి అయ్యేవాళ్ళంతా సిద్ధాంతాలకు లోబడికాదు. తప్పు చేస్తే నలుగురూ తమను గురించి ఏమనుకుంటారోననే భయంచేత" అన్నాడు క రాజు.

"అంటే!" అన్నాడు మంత్రి అర్థంకాక.

"అంటే దీని అర్థం ఒక్కటే. చెడ్డవాళ్ళ చెడ్డ ఆలోచనలన్నీ చేతల్లో ఉంటాయి. మంచి వాళ్ళ చెడ్డ ఆలోచనలన్నీ మనసుల్లోనే ఉంటాయ్" అన్నాడు క రాజు చిరునవ్వుతో.

(వచ్చేనెలలో మరోకథ)

Post your comments

(ఈ కథలన్నీ గతంలో హాసం పత్రికలో ప్రచురించబడ్డాయి. అంతర్జాతీయంగా ఉన్న తెలుగువారందరికి చేరాలన్న ఉద్దేశంతో రచయిత ప్రత్యేక అనుమతితో పునర్ముద్రిస్తున్నాము)